

Ulla Ritvanen
ulla.ritvanen@uef.fi

Yliopistopedagoginen koulutus Itä-Suomen yliopistossa

Itä-Suomen yliopisto tarjoaa opettajilleen 30 opintopisteen laajuista yliopistopedagogiikan Professional Development -koulutuskokonaisuutta, joka jakautuu 10 opintopisteen moduuleihin: yliopistopedagogiikan perusvalmiuksiin ja asiantuntijavalmiuksiin sekä verkko-opetuksen asiantuntijavalmiuksiin. Koulutusohjelma on suunnattu yliopiston opetus- ja ohjaustehtävissä toimiville sekä jatko-opiskelijoille. Kokonaisuuteen sisältyy harjoittelua, jossa kehitetään omaa työtä ja joka on kytketty osaksi koulutuksen opintojaksoja.

Yliopistopedagoginen koulutus opetuksen kehittäjänä

Itä-Suomen yliopisto perustettiin vuonna 2010, jolloin Kuopion ja Joensuun yliopistot yhdistyivät yhdeksi kolmen kampuksen – Joensuun, Kuopion ja Savonlinnan – muodostamaksi yliopistoksi. Aiemmin, 1990-luvulta lähtien, yliopistopedagogista koulutusta toteutettiin Kuopion yliopistossa 60 opintopisteen laajuisena Professional Development (PD) -koulutusohjelmalla ja Joensuun yliopistossa samanlaajuisina opettajan pedagogisina opintoina.

Yhdistymisen jälkeen yliopistossa päätettiin kehittää henkilökunnan yliopistopedagogista osaamista 30 opintopisteen laajuisella PD-koulutusohjelmalla. Koulutusohjelman suunnittelusta, toteuttamisesta ja kehittämisestä vastaa opinto- ja opetuspalvelut. Koulutusohjelma kytketty tiiviisti muihin palveluihin, ja synergiaetuja pyritään tuottamaan erityisesti yhteistyössä tieto- ja viestintätekniikan koulutuksen ja tuen, opetusteknologisten oppimisympäristöjen kehittämisen sekä opiskelutaitokoulutusten ja opintopsykologitoiminnan kanssa.

Yliopistopedagogiikan PD-koulutusohjelman perustehdävänä on edistää Itä-Suomen yliopiston strategisten tavoitteiden toteuttamista, kehittää opettajien yliopistopedagogista osaamista, tukea työkykyä sekä luoda perusta yliopiston opetuksen tulokselliselle johtamiselle.

Ketkä voivat opiskella yliopistopedagogiikkaa?

PD-koulutusohjelma on suunnattu yliopiston opetus- ja ohjaustehtävissä toimiville henkilöille. Jatko-opiskelijat voivat sisällyttää PD-koulutusohjelman opintoja jatko-opintoihinsa tutkintorakenteensa mukaisesti. Yliopiston tohtorikoulu hyväksyy PD-koulutusohjelman jatko-opintojen opetussuunnitelmiin. PD-koulutusohjelmaan voidaan avata koulutuspaikkoja myös Itä-Suomen yliopiston yhteistyökumppaneille.

PD-koulutusohjelman perusvalmiuksien opinnot on suunnattu kaikille opetustehtävissä toimiville, jolloin tavoitteena on tuottaa mahdollisimman laaja yliopistopedagoginen osaamis pohja opetuksen ja ohjauksen yhteisöllisen kehittämisen tueksi. Yliopistopedagogiikan ja verkko-opetuksen asiantuntijavalmiuksien opinnot on tarkoitettu ensisijaisesti opettajille, jotka ovat vastuussa opintojaksojen, oppiaineen tai koulutusohjelman kehittämisestä.

Opetussuunnitelman runko

Yliopistopedagogiikan PD-koulutusohjelma (30 op) edistää seuraavia yliopisto-opettajan pedagogisia kompetensseja:

1. Oppimisteoreettiset ja oman opetuksen suunnittelun, toteuttamisen ja arvioinnin valmiudet, joilla tarkoitetaan perehtymistä oppimisteorioihin, konstruktivisesti linjakkain opetuksen suunnittelun periaatteisiin erilaisissa oppimisympäristöissä, opiskelijoita aktivoiviin opetusmenetelmiin, oppimisen arviointiin ja ohjaukseen, opetusviestintään ja vuorovaikutukseen sekä akateemiseen opetussuunnitelmatyöhön.
2. Opetuksen kehittämisvalmiudet, joilla tarkoitetaan taitoa suunnitella, arvioida ja kehittää opetusta osana koulutusohjelman ja laitoksen opetuksen kokonaisuutta. Keskeistä on opetuksen ja ohjauksen toimintaympäristön tuntemus, halukkuus jaettuun asiantuntijuuteen, vastuullinen toiminta tiedeyhteisössä sekä kehittämisen menetelmien tuntemus.
3. Oman opettajuuden kehittämisvalmiudet, joilla tarkoitetaan kykyä oman opettajuuden jatkuvaan arviointiin ja kehittämiseen. Keskeistä on kehittävä työote sekä ymmärrys opettajana kehittymisen menetelmistä.

PD-koulutusohjelma koostuu Yliopistopedagogiikan perusvalmiuksien moduulista (10 op), Yliopistopedagogiikan asiantuntijavalmiuksien moduulista (10 op) ja Verkko-opetuksen asiantuntijavalmiuksien moduulista (10 op):

Yliopistopedagogiikan perusvalmiudet, 10 op:

- Opettajana ja ohjaajana Itä-Suomen yliopistossa, 1 op
- Oppimisen ja asiantuntijuuden perusteet, 2 op
- Oppimisprosessien suunnittelu verkko- ja lähi-opetuksessa, 4 op
- Opetusviestintä, 2 op
- Opiskelijan ohjaus opintopolulla, 1 op

Yliopistopedagogiikan asiantuntijavalmiudet, 10 op

- Aktivoivat opetusmenetelmät, 3 op
- Oppimisen arviointi, 2 op
- Akateeminen opetussuunnitelmatyö, 2 op
- Kulttuurienvälinen viestintä, 1 op
- Opetuksen kehittämis- ja näyteportfoliotyö, 2 op

Verkko-opetuksen asiantuntijavalmiudet, 10 op

- Pedagogiset ja teknologiset ratkaisut oppimisprosessien suunnittelussa ja toteutuksessa, 5 op
- Viestintä ja vuorovaikutus verkossa, 3 op
- Verkko-opetuksen kehittämis- ja näyteportfoliotyö, 2 op

Opintojen ajoitus, tarjonta, kesto ja opiskelijamäärät

Joka lukuvuosi järjestetään Yliopistopedagogiikan perusvalmiuksien moduulin opinnot eli 10 opintopistettä. Opinnot voi suorittaa kokonaisuutena tai osallistua vain joillekin opintojaksoille. Opintoihin ei ole hakua, vaan osallistujat otetaan mukaan ilmoittautumisjärjestyksessä. Enintään opintoihin voi osallistua noin 30 opettajaa, ja opinnot kestävät yhden lukuvuoden.

Joka lukuvuosi alkavat myös joko Yliopistopedagogiikan asiantuntijavalmiuksien moduulin tai Verkko-opetuksen asiantuntijavalmiuksien moduulin opinnot. Opintoihin haetaan keväällä ja niihin valitaan noin 20 osallistujaa. Opinnot kestävät yhden lukuvuoden.

PD-koulutusohjelman opinnot tarjotaan keskitetysti kaikkien kampusten osallistujille. Opetus- ja oppimismenetelminä käytetään kaikille yhteisiä videoneuvotteluja ja -tallenteita, verkko-oppimisympäristöjä ja sosiaalista mediaa sekä kampuskohtaisia lähitapaamisia. Kampuskohtaisella opiskelijaryhmällä on aina oma tuutori tukemassa ja ohjaamassa.

Koulutuksen tavoitteena yliopistolla ei ole tuottaa opettajan kelpoisuutta, mutta yliopiston opettajia ohjataan halutessaan hakeutumaan muun muassa ammatillisen opettajakorkeakoulun opintoihin. Esimerkiksi yhteistyössä Oulun ammatillisen opettajakorkeakoulun kanssa on selvitetty PD-opintojen tunnistamista ja tunnustamista osaksi 60 opintopisteen opettajan kelpoisuuden tuottavia opintoja.

Opintojen tarjoaja, resurssit ja henkilökunta

Yliopistopedagogiikan PD-koulutusohjelman suunnittelusta, toteutuksesta, arvioinnista ja kehittämisestä vastaa

Itä-Suomen yliopiston opinto- ja opetuspalvelut. Koulutuksen suunnitteluun ja toteutukseen osallistuu päätoimisesti yksi yliopistopedagogiikan suunnittelija sekä kaksi osa-aikaista suunnittelijaa. Lisäksi koulutuksessa toimii sivutoimisia tuntiopettajia, jotka ovat oman alansa asiantuntijoita Suomessa. Opiskelijoita koulutuksessa on vuosittain noin 50.

Harjoittelun toteuttaminen opinnoissa

Yliopistopedagogiikan PD-koulutusohjelmassa harjoittelu toteutetaan osana oman työn kehittämistä ja kehittämistyö on kytketty osaksi koulutuksen opintojaksoja. Opettajat suunnittelevat ja toteuttavat opetuskokeiluja erityisesti oppimisen arviointiin, aktivoiviin opetusmenetelmiin sekä verkko-opetukseen liittyvillä opintojaksoilla. Lisäksi opetusviestinnän opintojaksolla harjoitellaan viestintää autenttisissa opetustilanteissa sekä analysoidaan omasta opetuksesta tehtyjä videotallenteita.

Kollegiaalinen työskentely ja kollegapalautteen antaminen on keskeinen osa harjoittelua. Opettajat antavat vertaispalautetta opetuskokeilujen suunnitelmista, seuraavat toistensa kokeiluja ja kokoontuvat yhteen antamaan palautetta sekä ideoimaan jatkokehittämisen kohteita.

Omaa oppimista ja osaamisen kehittämistä reflektoidaan systemaattisesti ja osaaminen näytetään koulutusohjelman päätteeksi laadittavassa portfolioissa. Opetuskokeilut muodostavat yhteensä noin 8 opintopisteen laajuisen kokonaisuuden.

Yliopistopedagoginen tutkimus, koulutuksen laadunvarmistus ja tulevaisuuden haasteet

Yliopistopedagogiikan PD-koulutus perustuu käyttäytymistieteelliseen tutkimukseen. Koulutuksessa hyödynnetään niin oman yliopiston kuin muidenkin yliopistojen yliopistopedagogista tutkimusta, ja alan asiantuntijat toimivat PD-koulutuksessa asiantuntijaopettajina. Lisäksi PD-koulutuksen suunnittelijat ja kouluttajat toimivat aktiivisesti valtakunnallisissa yliopistopedagogiikkaan liittyvissä yhteistyöverkostoissa.

PD-koulutusohjelman laatua arvioidaan keräämällä jokaiselta opintojaksolta osallistujapalaute ja palautteeseen laaditaan vastine. Koulutusohjelman laatua tarkastellaan vuosittain myös opinto- ja opetuspalveluiden johdon katselmuksissa.

Yliopiston kansainvälistymisen myötä PD-koulutusohjelman kehittämisen haasteena nähdään erityisesti englanninkielinen koulutus. Tulevaisuudessa koulutusmallia joudutaan myös pohtimaan siitä näkökulmasta, miten pystymme vastaamaan entistä paremmin laitoskohtaisiin koulutus- ja kehittämistarpeisiin.

Kirjoittaja toimii suunnittelijana Itä-Suomen yliopiston opinto- ja opetuspalveluissa.

INTERNETSIVUT

http://www.uef.fi/opinto-ja-opetuspalvelut/yo_pedagogiikka